

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

28 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Cobzac Elena, Diaconu Iurie, Țurcan Anatolie, Plămădeală Ghenadie,

a judecat, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către Adjunctul Procurorului General interimar, Nesterov Aliona, prin care solicită casarea sentinței Tribunalului militar al trupelor „NKVD” al regiunii Vinița din 27 iulie 1945, în cauza penală privindu-l pe

Țațu Piotr xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

31.01.2023 – 28.02.2023 (instanța de recurs în anulare).

Asupra recursului în anulare, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Tribunalului Militar al trupelor „NKVD” al regiunii Vinița din 27 iulie 1945, Țațu Piotr, a fost condamnat în baza art.54-1 lit. a) Cod penal al RSSU (red. 1927), la pedeapsa de 10 ani privațiune de libertate, cu ispășirea pedepsei în lagăr de corectare prin muncă, cu interdicții în drepturi pe un termen de 5 (cinci) ani, cu confiscarea averii.

2. Potrivit sentinței, inculpatul Țațu Piotr a fost declarat vinovat și condamnat pentru faptul că, a rămas pe teritoriul temporal ocupat de către inamic, fiind înrolat de către autoritățile române în serviciu la funcția de translator în jandarmeria română. A luat parte la reținerea și interogarea cetățenilor sovietici, adică prin acțiunile sale a comis trădare de patrie, infracțiune prevăzută de art. 54-1 lit. a) Cod penal al RSSU (red. 1927).

În cadrul ședinței de judecată, inculpatul Țațu Piotr a recunoscut parțial faptele imputate și a declarat că, după plecarea Armatei Roșii și venirea autorităților române în orașul Chișinău, a fost înrolat în jandarmeria română în calitate de translator. Participa la interogarea cetățenilor sovietici.

În instanța de judecată circumstanțele incriminate inculpatului Țațu Piotr nu au fost confirmate. Martori nu au fost audiați.

3. Adjunctul Procurorului General interimar, Nesterov Aliona, în temeiul art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, a declarat recurs în anulare, solicitând casarea sentinței, în privința lui Țațu Piotr în baza art. 54-1 lit. a) Cod penal al RSSU, cu încetarea procesului penal și reabilitarea acestuia.

În susținerea argumentelor formulate, Procurorul General Adjunct interimar a invocat că sentința de condamnare în privința inculpatului Țațu Piotr a fost pronunțată fără a ține cont de declarațiile acestuia, cu încălcarea dreptului la un proces echitabil.

S-a constatat că, instanța de judecată a examinat cauza penală în ședință închisă în lipsa acuzatorului și a apărătorului, ce constituie încălcarea art. 11 din Declarația Universală a drepturilor omului, potrivit căruia: *„orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces public în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”*, încălcarea dreptului fundamental prevăzut de art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO).

În cadrul examinării cauzei în instanța de judecată, nu au fost prezentate probe care dovedesc existența în faptele comise de Țațu Piotr a infracțiunii de trădare de patrie, deoarece ele nu confirmă faptul că, prin acțiunile sale, a intenționat să prejudicieze potențialul militar, independentă statală sau inviolabilitatea teritorială a URSS, așa cum prevede dispoziția art.54-1 lit. a) Cod penal al RSSU (red.1927).

În privința inculpatului Țațu Piotr a fost încălcat și art.7 din Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților Fundamentale care stipulează, că: *„nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care la momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional”*.

De către instanța de judecată, în privința inculpatului Țațu Piotr a fost încălcat și art.4 Protocolul nr.7 al CEDO, care prevede dreptul de a nu fi judecat și pedepsit de două ori, pentru una și aceeași faptă, or față de acesta au fost aplicate două pedepse principale - privațiune de libertate și obligarea îndeplinirii unor munci fizice în lagăr de corectare prin muncă, ce reprezintă încălcarea Convenției.

Reiterând cele expuse, sentința de condamnare emisă în privința inculpatului Țațu Piotr este o încălcare flagrantă a drepturilor și libertăților fundamentale stipulate în Convenție și anume încălcarea dreptului la un proces echitabil, ceea ce conform art.6 pct.44) din Codul de procedură penală reprezintă un viciu fundamental admis în cadrul examinării precedente a cazului, ce în mod direct afectează decizia adoptată.

4. Judecând recursul în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 6 pct. 44), art. 22 alin. (3), art. 452 alin. (1), art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare de către Procurorul General și adjuncții săi în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârile pronunțate, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului. Hotărârea judecătorească definitivă împiedică reluarea examinării procesului penal în privința aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazului în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea pronunțată.

La 30 decembrie 1992 a intrat în vigoare Legea nr. 1225-XII din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Colegiul penal lărgit menționează că potrivit art. 3 lit. a) al Legii nominalizate, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 07 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice în baza deciziilor organelor de stat judiciare sau extrajudiciare pentru „trădare de patrie”.

Sub acest aspect, instanța de recurs în anulare reține că Țațu Piotr a fost condamnat prin sentința Tribunalului Militar al trupelor „NKVD” al regiunii Vinița din 27 iulie 1945, în baza art. 54-1 lit. a) Cod penal al RSSU (red. 1927), pentru trădare de patrie.

Conform art. 5³ alin. (2) al Legii nr. 1225-XII din 08.12.1992, recursurile în anulare se examinează de către Curtea Supremă de Justiție în modul stabilit de Codul de procedură penală pentru examinarea recursurilor în anulare.

Ținând cont de cele constatate și de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit constată prezența în speță a motivelor întemeiate de a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă de condamnare a lui Țațu Piotr în baza art. 54-1 lit. a) Cod penal al RSSU (red. 1927), cu casarea acesteia și în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală, și reabilitarea condamnatului.

Prin urmare, în temeiul circumstanțelor nominalizate, recursul în anulare urmează a fi admis, cu casarea totală a hotărârii irevocabile contestate, ca fiind afectată de un viciu fundamental și dispunerea încetării procesului penal, pe motiv că sunt prezente circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

5. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), art. 453 alin. (1), art. 457 alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul în anulare declarat de către Adjunctul Procurorului General interimar, Nesterov Aliona, casează total sentința Tribunalului Militar al trupelor „NKVD” al regiunii Vinița din 27 iulie 1945, cu încetarea procesului penal în privința lui **Țațu Piotr xxxxx**, în baza învinuirii pe art. 54-1 lit. a) Cod penal al RSSU (red. 1927), pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea lui la răspundere penală și dispune reabilitarea acestuia, în conformitate cu art. 3 lit. a) a Legii Republicii Moldova nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la **28 februarie 2023**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Diaconu Iurie

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie